

VZROKI ZDAJSNJE RUDARSKÉ STAVKE.

POVIŠANJE MEZDE TVORI GLAVNO SPOKNO VPRAŠANJE.

Premogovniški podjetniki so povzeli ceno razstreliva.

Chicago, Ill. — Kadar nastane nepokoj v kateri industriji, tedaj postaje varok, ki ustvarijo ta nepokoj, kajti na svetu se ne izvrši nobena stvar, če ni zaunjo vzroka. O teh vzrokih pa navadno molči velebizniško časopisje, ali jih pa prinese v taki luči, da krivda za nepokoj odpade na delavce in da je tako javnost napačno informirana. Najraje se poslužijo velebizniško časopisje taktike, po kateri pokaže, da so delavci zaželjivi in niso z nobeno stvarjo zadovoljni, previdno pa zamolči, da zaželjivost podjetnikov povzroča nepokoj med delavci.

In tako se je zgodilo tudi v sedanjih stavkih rudarjev v Illinoisu. Fakti govore, da so delavci v rudnikih, ki delajo za dnevno mezdo, zaslužili povprečno po \$5.50 na dan. Ker so delali le po dva do tri dni v tednu, je pa njih zaslužek znašal od enajst do šestnajst in pol dolarja na teden. S tako mezdo pa ne more nihče preživeti sebe in svoje družine. Rudarji niso zaradi tega delali po dva ali tri dni v tednu, ker so mogoče leni in ne marajo delati ampak premogovniški podjetniki so rekli, če so rudarji godrnjali, ker ne delajo, da ni železniških voz, da vanje nalože premog, ki pride iz rudnikov.

Drugi manjši vzrok je ta, da je mesecne povzročile rudarje proti dnevni mezdi, kot se ga prejeli rudarji, ki delajo od kosa. So pa še drugi vzroki, ki povzročajo nezadovoljnost med rudarji. Pred vsem zahtevajo rudarji, da se odpravi vojna naredba, ki določa, da se rudarji najprevo kaznujejo, če zastavkajo in se le po izrečni kazni imajo pravico do obravnave. Rudarji pravijo, da je ta točka umerjena po splošni vojaški disciplini. Na pr. če je bil vojak krivično kaznovan, mora najprevo prestati kazen in po tem ima pravico do pritožbe.

Dalje žele rudarji, da se določi cena za smodnik. Znano je, da morajo rudarji kupiti smodnik, ki ga potrebujejo pri razstreljevanju premoga. Zdej lahko premogovniški podjetniki postavijo ceno smodniku po svoji volji.

Premogovniški podjetniki so povišali ceno smodniku, tako da ima premogovniški podjetnik dobiček od povišane mezde in ne rudar.

To so vzroki za nepokoj med rudarji. John L. Lewis, predsednik rudarske organizacije, je izdal okle na rudarje, da se vrnejo na delo, ker mu je predsednik Wilson obljubil, da skliče mezdna odbora rudarjev in podjetnikov na skupno konferenco, da se izpravljajo difference, toda dostavil je kot pogoj, da se morajo rudarji preje vrniti na delo, preden skliče odbora na skupno posvetovanje. Kakšen ušinek je imel Lewisov apel na rudarje, je dozdej nemogoče povedati, ker še ni detajliranih poročil iz rudniških okrajev.

PRVO LETALO UKRADENO V CHICAGU.

Chicago, Ill. — Tatovom, ki krajeje avtomobile, se je pridružil prvi tat letala v Chicagu. Dva neznanca, ki pa moreta nekaj znanosti o avijatiki, sta se v nedeljo zjutraj spizkavala v hangar na polju Checkerboard, spravila ven eroplan, skočila nanj in se dvignila v zrak. Dva zaspana mehanika, ki sta opazovala stvar sta se zavedala, da je letalo ukradeno, ko sta bila letalo že visoko v zraku. Posneje je bilo najdeno štiri milje od polja. Stroj je menda prislil tava, da sta se spustila na tla, toda odnesla sta aparate, ki so vredni več sto dolarjev.

ORGANIZIRANI DELAVCI V BOSTONU SO DALI KLOFUTO COOLIDGU.

Boston, Mass. — Centralni odbor strokovnih unij v Bostonu, v katerem sede večinoma nazadnjaki, je povabil gubernorja Coolidga, republikanskega kandidata za podpredsednika, da si ogleda delavsko slavnostno paradno na letošnji Delavski dan. Mnoge posamezne unije so pa takoj ostro protestirale proti temu sklepu centralnega odbora in izjavile, da se ne udeležijo pohoda na Delavski dan. Centralni odbor se ne zmeni, da bi preklical vabilo.

TRIJE UMORI V ENEM DNEVU.

POLICAJ JE UBIL POLICAJA.

Od prvega januarja 1920 je bilo izvršenih 106 umorov v Chicagu.

Chicago, Ill. — V tej dobi verizništva, oduševstva, splošne moralne pokvarjenosti in posurovelosti se množi število umorov, da je strah in groza. Od prvega januarja pa dozdej je bilo v Chicagu izvršenih 106 umorov. Pa tudi iz drugih manjših mest prihajajo poročila, da se umori množe.

V nedeljo so bili v Chicagu izvršeni kar trije umori in en uboj. Ubit je policaj William J. Bowler. Policaja James T. Mulhera drža zaradi uboja. Prapr je nastal zaradi doma zvarjenega piva. Iz prepira se je razvil pretep. Prvi je udaril baje policaj Bowler. Mulhera je udaril nasa; in nobil svojega nasprotnika na tla. Boj je bil končan. Bowler je tožil, da ga boli glava, do jutra je pa bil mrtav.

Anchie Vann, posebná kasa za Whiting Steel, kompanijo v Harveyju, je ustrelil Leroy Vannierja. Vance se je sam namanil policiji. Izjavil je, da je zalotil Vannierja, ko je poljulil njegovo soprogo, na kar ga je ustrelil.

Na Havajskem vrtu je bil umorjen delavec Paul Fosberg. Morilec so ušli, a policija je pridrla nekatero uslužbenca, da jih izpraša o dogodkih. Očividci so izpovedali, da je bilo ob času umora do sto petdeset oseb na vrtu. Prišli so štirje neznanci, ki so šli k mizi, pri kateri je sedel Fosberg. Napadli so Fosberga in ga pobili na tla, po izvršenem napadu so pa odšli. Fosberga so odpeljali v bolnišnico, toda na potu je umrl. Imel je prebito lohanjo, da mora denar poslati v Washington. Tje je pa dospelo le \$13,000.

Takoj v zvezi s tem so pričeli pripovedovati, da se je lajtnantu zmešalo, ker je preveč delal, in da je izvršil samomor. Zdej pa jasno postaja, da je mož izginil, ker je imel primanjkljaj v blagajni. Kam je izginil, je pa seveda uganka tudi za detektive.

BANKIRJEV SIN MORILEC.

Wichita, Kans. — Theodore Oisweiler, sin tukajšnjega bankirja in bivšega zakonodajnega poslanca, je ustrelil gđ. Carrie Cunningham, ko je šla k maži v Marijino katedralo. Državni pravniki izjavlja, da obožli Oisweilerja umora. Vzrok umora je najbrž odklonjena ljubezen.

CIVILNA TOŽBA — POSLEDICA KRŠČANSKE VEZOJE.

Chicago, Ill. — Frank Garvey, doslužen vojak, ranjen v vojni, je po svojem advokatu Abraham Greenfieldu vložil proti "Krščanski zvezi mladeničev" (Y. M. C. A.) odškodninsko tožbo za deset tisoč dolarjev.

STAVBINSKI TEŠKI NA STAVKI.

Hamilton, Ontarijo. — Tukaj so zastavkali stavbinski tešaki, ker stavbinski podjetniki nehoje plačati po pet in šestdeset centov na uro. Na stavki je okoli šest sto stavbinskih tešakov.

ČASTNIK IZGINIL NA MISTERIJOZEN NAČIN.

OBLASTI ZDAJ PREISKUJEJO PRIMANJKLJAJ V BLAGAJNI.

Še njegova žena baje ne ve, kam je izginil.

Chicago, Ill. — Lajtnant James Donald Nolan, ravnatelj centralnega departamenta ameriške armade, je izginil na misteriozen način. Vzela ga je noč in zvezno oblasti zdej preiskujejo primanjkljaj v vojaški blagajni, ki znaša okoli štirideset tisoč dolarjev.

Iščejo ga vojaške oblasti in detektivi v raznih mestih. Razpisane so bile tudi njegove slike, toda dozdej še niso prinesle uspeha.

V vojnem času je sam služil v armadnem detektivnem oddelku, da lovi vohune in propagandiste, torej je popolnoma podučen, kako funkcionira armadna detektivska mašina. Iz vsega, kar je dozdej znanega, na kakšen način se je poslovil brez slovesa, govori, da je izdelal skrbno načrt za svoj beg. Še njegova družina baje ni vedela ničesar, kaj se kuha v njegovih možganih. Svoj dom je zapustil v nedeljo dne petnajstega julija. Svoji družini je dejal, da je pozvan po opravkih v Washington.

Žena ni ničesar sumila do prihodnjega dne, ko ni bilo brzogavke iz Washingtona, da je došel v mesto. Spomnila si je, da je zapustil za kritje domačih strokov izredno veliko denarja. Izročil ji je tri sto dolarjev.

Telefonirala je v glavni armadni stan, da poišče, kaj je z njenim soprogom. Od tam je prejela odgovor, da ni bil pozvan po službenih opravkih v Washington.

V glavnem stanu so tudi postali pozorni na to dejstvo. In ko so uvedli preiskavo, so pronašli, da je svojo blagajno skrbno zaprl, v kateri je bilo navadno od \$25,000 do \$100,000. Kombinacijo ključavnice je pa poznal edino lajtnant Nolan. Porvali so mehanike, ki so kmalu odprli blagajno, v kateri ni bilo reedečega centa. Obvestili so o stvari armadno poveljništvo v Washingtonu.

V Chicagu so bili poslani računski pregledovalci. Dozdej so odkrili primanjkljaj \$4,000, toda s preiskavo nadaljujejo. Menjal je namreč ček za \$17,000 na prvi narodni banki in tam povedal, da mora denar poslati v Washington. Tje je pa dospelo le \$13,000.

Takoj v zvezi s tem so pričeli pripovedovati, da se je lajtnantu zmešalo, ker je preveč delal, in da je izvršil samomor. Zdej pa jasno postaja, da je mož izginil, ker je imel primanjkljaj v blagajni. Kam je izginil, je pa seveda uganka tudi za detektive.

WICHITA, KANS. — THEODORE OISWEILER, SIN TUKAJSNJEGA BANKIRJA IN BIVŠEGA ZAKONODAJNEGA POSLANCA, JE USTRELIL GĐ. CARRIE CUNNINGHAM, KO JE ŠLA K MAŽI V MARIJINO KATEDRALO. DRŽAVNI PRAVNIKI IZJAVLJA, DA OBOŽLI OISWEILERJA UMORA. VZROK UMORA JE NAJBREŽ ODKLONJENA LJUBEZEN.

Washington, D. C. — Tukaj poročajo, da general Pershing morda prevzame ponudbo predsedništva petrolejske družbe Pure Oil Co. v Columbusu, O. Družba plačuje svojemu predsedniku \$50,000 letno plače.

TRINAJST ČLOVEŠKIH LOBANJ ODKRITIH NA FARMI.

Elbow Lake, Minn. — Na farmi Lara C. Pjella, ki se nahaja blizu Baretta, so našli trinajst človeških lobanj. Farmer je odkril lobanje, ko je izpulil štor stoletnega hrasta. Sodi se, da so lobanje Indijancev, ki so nekoli imeli tukaj svoja naselišča.

POVIŠANA ŽELEZNIŠKA VOZNIŠKA ZNAŠA \$4.75 NA OSEBO LETNO.

Washington, D. C. — Splošno povišanje voznine na železnicah za poldrugo milijardo dolarjev na leto znaša \$4.75 na slehernega prebivalca v Združenih državah, povišana tovornina pa znaša \$9.75 na osebo letno. Vožnja iz New Yorka v San Francisco, ki je stala doslej s spalnim vozom in vojnim davkom \$120.62, bo stala odslej \$156.67.

IRGI SE PRIPRAVLJAJO ZA VELIKO VOJNO.

Sinfajnovci so umišli vse policijske barake na Irskem in zdej napadajo vojaška gnezda.

ANGLIJA IMA 20,000 MOŽ NA IRISKEM.

Dublin, Iraka, 2. avg. — Situacija na Irskem se vedno bolj bliža točki, ko mora zagreti in vplamneti požar vojne. Iri sami se zavedajo tega in nekako stoično čakajo, naj pride kar pride.

Južno od reke Boyne ni več nobenega angleškega sakona v veljavi in poslujejo edino republikanska sodišča. Lahko se reče, da na južnem Irskem še obstoji revolucionarna vlada, ki je ugotovila svoj red in zakon in zdej se vrli konflikt za premoč revolucionarjev nad angleškimi militarističnimi oblastniki.

Anglija ima na Irskem okrog 20,000 vojakov, toda njena armada dnevno raste in spopadi med vojaštvom in irskimi republikani so bolj pogosti kot so bili kdaj prej. V teh spopadih je dostikrat smaga na strani irskih prostovoljcev, ki poznajo vse steze in vsak kot svojih krajev, dočim je angleški vojak tujec, ki ne pozna terena.

Sinfajnovci so podstili vse južno in srednje Irsko policijskih barak; vse so požgali in razdžali. Zdej so se lotili vojaških taborišč. Zadnje dni je bilo več vojaških stražnic napadenih in požganih. Državni policisti izvršujejo dnevno maščevanja s poizganjem vasi in teroriziranjem kmetov.

Napadi na obrežne postaje so prenehali, kajti sinfajnovci so spoznali, da napadi škodujejo mornarjem.

VOZNIKI SO IZVOJEVALI POKROVITVE MEZDE.

Cincinnati, O. — Tukajšnji organizirani vozniki, ki štejejo okoli dva tisoč, so s pogajanj izvojevali povišanje tedenske mezde za dva dolarja. Pomagačem se mezda poviša za en dolar.

Feoria, Ill. — Tukajšnja organizacija voznikov je pozvala svoje člane na stavko, ker podjetniki niso hoteli priznati povišanja mezde. Stavka je končala z zmago za voznike. Po novi lestvici prejema po osem in dvajset dolarjev na teden, po stari so pa dobivali po dva in dvajset dolarjev in petdeset centov.

PROTESTNA STAVKA NA FILIPINAH; AMERIŠKI LISTI SO SUSPENDIRANI.

Manila, Filipinski otoki, 2. avg. — Tukaj so zastavkali tiskarski delavci pri treh ameriških časopisih. Stavka je nastala, ko so listi pisali ob prihodu ameriške kongresne misije, da Filipinci niso zvečali za neodvisnost. Listi so prenehali izhajati. Industrijalni delavci so izjavili, da zaštrajkajo iz solidarnosti s tiskarskimi delavci, če bo treba.

ČICAGO IN OKOLICA: V SREDO JASNO IN GORKO. LAHKI, MENJAJOČI SE VETROVI. TEMPERATURA V ZADNJIH 24. URAH: NAJVIŠJA 65, NAJNIŠJA 60. SONCE IZIDE OB 5:44, ZAIDE OB 8:08.

Varšava pred padcem; Poljaki uhajajo v Prusijo

Ententa mrzlično pošila municijo in topove na Poljake v upanju, da reši Varšavo. Nemci internirali 5000 Poljakov v vzhodni Prusiji. O pogajanju za premirje še ni poročil. Velika panika v poljakihi vladnih krogih.

London, 2. avg. — Ruska sovjetska armada je še 40 do 50 milj od Varšave. Rdeča kavalerija je okupirala Kolno in Ščućin v okolici Lomze blizu nemške meje. Na vzhodu se Rusi pomičejo od Brest-Litovska. Kljub temu pa poročajo iz Pariza, da se Poljakom morda posreči obraniti Varšavo. Francoški diplomatje in generali polagajo veliko upanje na topove in municijo, ki prihaja na številnih parnikih iz angleških in francoskih pristanišč v Gdansk. Težava je le, ker je Gdansk edina pot za uvažanje vojnega materijala, a še tam je stavka nemških pristanišnih delavcev, ki nehoje izkladati municije. Zavezniški komisar Tower je sicer poročal, da je stavko zdrobil z vojaštvom, toda v nedeljo je prišla neprijetna vest, da se tudi angleški vojaki puntajo pri izkladanju streliva in topov. Bili so boji in več vojakov je bilo ubitih, dvajset pa aretiranih. Čehoslovakijska zdej ne pušči prevažati vojnega materijala po svojem ozemlju na Poljake.

Dalje poročajo iz Pariza, da je bilo sadnje dni izmenjanih več diplomatskih not med Nemčijo in sovjetskemu Rusijo. Iz Varšave javljajo, da je Daščinski, socialistični ministrski podpredsednik, izjavil, da se bo poljska vlada držala nasvetov entente in da je sprejme ruskih pogojev za popolno razorožitev poljske armade, spremembo vlade in svobodno trgovsko poti iz Rusije v Nemčijo čez Poljsko, ako jih sovjetski predlože na premirovni konferenci.

Do ponedeljka zjutraj ni bilo še nobenega poročila od poljakihi delegatov, ki v petek zvečer prekorčili bojno črto in se izgubili nekje med Brest-Litovskim in Baranovič. Delegetje imajo navdilo, da ne smejo sprejeti pogojev za ustanovitev sovjetske vlade na Poljskem in da morajo zahtevati, da vzhodna meja ostane kot je bila začrtana lan v Parizu.

V nedeljo se je vrnil v Varšavo ženski bataljon, ki je bil v boju nekje pri Vilni. Bataljon je v slabem položaju; mnogo žensk je ostalo na bojišču in v varišavski stolni cerkvi se je vrnila za nje maša zadušnica.

Civilno prebivalstvo izpragnjuje Varšavo. Na tisoče ljudi je že odšlo. Poljaki se boje zračnih napadov, dajši do danes še ni hlo videti ruskega letala nad mestom. Ruske sovjetske čete so se pojavile na bregu reke Narev.

Berlin, 2. avg. — Dan za dnevom mirširajo dolge in goste vrste ruskih konjenikov mimo nemške meje v vzhodni Prusiji proti jugu in dan za dnevom prihaja čez mejo na nemška tla poražena in izčrpana poljska pehota. Nemške oblasti v vzhodni Prusiji so že internirale 5000 poljskih vojakov. Poljski oficerji, ki so v soboto pripeljali okrog 300 mož čez mejo, so zahtevali, da jim Nemei dovolje odmor na svojih tleh nakar se vrnejo na Poljsko, toda njihova zahteva je bila odklonjena in bili so internirani.

Iz Vratislave poročajo, da prevladuje panika v poljakihi vladnih krogih. Zavezniški emisarji so povedali poljskim ministrom na konferenci dne 30. julija, da zavezniki ne morejo storiti drugo, kot da pošiljajo municijo, častnike in denar na Poljsko kakor so doslej. Kaj pomaga Poljskom municija in vse drugo, če nimajo vojaštva? Velik morsni udarec za poljsko vlado je tudi dejstvo, da se poljski prostovoljci iz Amerike nehoje več bojevati. Vžlje temu, da je kriza (Nadaljevanje na 2. strani.)

KAKŠNI SO RUSKI MIROVNI POGOJI?

Imperialisti v Parizu si slikajo fantastične sovjetske pogoje.

SVOBODNA TRGOVINA Z NEMČIJO KBUJA STRAH.

Paris, 2. avg. — Kakšni so ruski premirovni in mirovni pogoji? To je vprašanje, ki ne da spali zavezničkim imperialistom. O pogojih še ni uradnih informacij in vsled tega je pa toliko več fantastičnih govoric, kaj vse bodo boljševiki zahtevali od Poljakov. Fakt, da je Poljska dvakrat odbila mirovno ponudbo sovjetske Rusije na spomlad, daje mnogim razlog, da pričakujejo, da Poljski zdej ne morejo pričakovati usmiljenja; diplomatje stare šole, ki poznajo eno samo pravilo, katero velja za premaganje — in to je osvoboditev dežel in velike odškodnine, si ne morejo predložiti drugega izida rusko-poljske konference.

Neko poročilo, ki je zaznamovano iz "dobrih boljševičkih virov", se glasi, da so sovjetska Rusija zahtevala, da Poljska sprejme sovjetsko vlado za eno leto in potem naj Poljski sami odločijo, kakšno vlado hočejo imeti. Da je vest smešna, je razumljivo, toda mnogi jo smatrajo za resnično.

Bolj verjetna bi bila vest, da bo sovjetska Rusija zahtevala neovirano, svobodno trgovsko pot čez Poljsko v Nemčijo in svobodno porabo pristanišča Gdanskega za izvoz svojega blaga. Vest je prišla iz Berlina in časopisje jo pripisuje sovjetskemu poslaniku Brunskemu, ki potuje v Avstrijo. Zaveznikom bi bil ta pogoj za mir zelo neprijetna reč, kajti oni smatrajo, da Nemčija ne sme trgovati s nikomur kot s njimi, razun neutrancev, posebno pa ne z Rusijo.

Poročevalci pravijo, da je Bronski dejal še to: "Rusija nima namena, da ponovi brestlitovski mir s komurkoli. Nočemo plesati tako, kakor so plesali Nemei na ruskem telesu v Brest-Litovsku ali kakor je ententa plesala na nemškem telesu v Versaillesu. Možnost je, da naša prva zahteva bo, da dolbno odprto pot za trgovino z Nemčijo. Dobro vemo, kakšne pasti se nam nastavljajo v Londonu in Parizu, toda sovjetska vlada ruskih delavcev in kmetov je danes trdnjša kot je bila kdaj prej, zato nismo v strahu. Ako hoče Rusija živeti, mora imeti svobodno gospodarsko občevaranje z vsem svetom in ta pravica je naš prvi pogoj za mir."

SAMOMORI SE KNOŽE V NEW YORKU.

New York, N. Y. — Število samomorov v New Yorku je veliko večje v prvih šestih mesecih leta 1920, kot je bilo pred enim letom v tem času. Lanj je bilo 2063 samomorov, letos pa 2771 in od teh je 1810 moških in 961 žensk, ki so si same vzele življenje.

STAVKA ČESTNOŽELEZNIŠKIM NABEDORCEV V DENVERJU.

Denver, Colo. — Tukaj je zastavkali 1100 cestnoželezniških uslužbenecv in promet na potniških železniških počiva. Uslužbenecv zahtevajo povišanje mezde od 58 na 75 centov na uro. Družba se pripravila, da bo obratovala železnice s stavkokazi.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru - Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.55 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov na vsa, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lavandale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6 per year; Chicago \$8.00, and foreign countries \$8.00 per year.

Datum v oddajanju n. pr. (Julija 1-20) poleg valuga imena in naziva pomeni, da vam je s tem delom potekla naročnina. Ponovite jo izplačati, da se vam ne utvni list.

DVOJNA MERA.

Velebizniško časopisje ima vedno eno mero za delavce, drugo pa za privatne podjetnike, kadar presoja njih dejanja.

Ce delavci zastavkajo, tedaj prično uredniki velebizniškega časopisja računati, kako velika je izguba za industrijo in na produkciji. Poleg hujkajo državne in lokalne oblasti na stavkajoče delavce, da naj se vmešajo v ta boj med delavci in privatnimi podjetniki na škodo delavcev. Jokajo v interesu javnosti in konzumentov, ki bodo morali zopet plačevati višje cene za produkte, če delavci proderejo s svojimi zahtevami. Sploh kličejo hudiča in briča na pomoč, da bi bila stavka zdrobljena, včas pa še naglašajo stavkajoče delavce za nameček kot razbojnike, ki hočejo izsiliti nekaj od privatnih podjetnikov, kar jim ne gre.

Popolnoma drugo lice pa pokažejo uredniki velebizniškega časopisja, kadar podjetniki zapro svoje tovarne in postavijo na tisoč delavcev na cesto. Uredniki prav nič ne vprašujejo po vzrokih, zakaj so podjetniki zaprli svoje tovarne, ampak proglašajo vsako besedo, ki jo zine kakšen podjetnik za največjo modrost.

Iz Lawrence, Mass., je došla vest, da je volneni trust zaprl svoje tovarne. Petnajst tisoč delavcev je vrženih na cesto, med katerimi je dosti oženjenih, ki imajo velike družine, v katerih nihče drugi ne zasluži rdečega centa kot družinski oče. Vspričo tega fakta so uredniki velebizniškega časopisja ostali popolnoma hladnokrvni. Se v sanjah jim ni prišlo na misel, da bi zagovarjali interese teh pod kap postavljenih delavcev, ki komaj toliko zaslužijo, kadar delajo, da krijejo sproti ob času te neznosne draginje svoje najnujnejše potrebščine. Tovarnarji so odpustili delavce, ker so zaprli svoje tovarne. To so uredniki velebizniškega časopisja sporočili javnosti in po njih mnenju so storili svojo dolžnost.

Župan v Lawrence se je seveda zavedal, da ni prav nobena šala za mesto, če je na cesto vrženih petnajst tisoč delavcev. Šel je k William M. Woodu, predsedniku American Woolen kompanije, ki je poznana tudi pod imenom volneni trust v ameriški javnosti. Wood je odgovoril županu, da so bile tovarne zaprte, ker so bila odpovedana naročila in da ne ve, kedar prično z delom v trustovskih tovarnah.

Vpričo takih ničevnih izgovorov se ne zdi nobenemu uredniku velebizniškega časopisja vredno vprašati Wooda, zakaj je preje navajal druge vzroke, da so zaprli tovarne, če je to resnica, kar je kasneje povedal županu.

Da imajo uredniki velebizniškega časopisja dvojno mero: eno za delavce, drugo pa za podjetnike, je krivo delavstvo. Če bi delavstvo ne kupovalo tega časopisja in se ne oziralo na oglase, ki jih prinašajo ti listi, kateri nimajo zanje nikdar ene dobre besede, bi zapihl kmalu drug veter v uredništvih velebizniškega časopisja. Še preje bi se pa spreobrnil v uredništvih velebizniškega časopisja, če bi delavci ustanovili svoje dnevno časopisje v angleškem jeziku in ga tudi podpirali saj tako, kot zdaj podpirajo velebizniško časopisje. Dokler delavci podpirajo velebizniško časopisje in nimajo svojih dnevnikov v angleščini, ne dajo lastniki velebizniškega časopisja počenega groša, kako sodijo delavci o njihovem časopisju.

Dokler delavci nimajo svojega močnega dnevnega tiska v velikih industrijskih središčih, bo velebizniško časopisje zagovarjalo odločno le interese velikega biznisa, ker ni lista v angleščini, ki bi veliki ljudski masi potegnili mreno raz oči, da spozna, kako jo vodi za nos velebizniško časopisje.

Delavci imajo nekaj dnevnikov v tujezemskih jezikih, ki zagovarjajo njih interese, a ti dnevnik ne dosežejo velike mase ameriškega ljudstva, zato je vpliv tega časopisja omejen in ne doseže tistih uspehov, kot bi jih dosegli delavski dnevnik v angleščini.

Tujezemski delavci, ki dostikrat komaj za silo razumejo angleščino, segajo ravno tako pridno po velebizniških listih kot tukaj rojeni delavci, ker ni delavskih dnevnikov v angleščini. Delavci imajo sicer par svojih dnevnikov v angleščini, enega v New Yorku, drugega v Milwaukee, tretjega v Seattlu, Wash., in še en par v drugih mestih, kar pa v primeri z velebizniškim časopisjem toliko zaleže, kakor če pade kaplja vode na razbeljeno železo.

Delavci morajo imeti svojo močno dnevno časopisje, če hočejo, da bo javnost pravilno podučena o njih zahtevah in razmerah, v katerih žive.

Ameriške vesti.

JUGOSLOVANSKI AMERIŠKI POMOŽNI ODBOR PLEBENHAL S POSLOVANJEM.

New York. — Iz informacijskega urada Ameriškega rdečega križa se poroča, da je Jugoslovanski-Ameriški pomožni odbor odredil na svoji zadnji seji, da preneha z nabiranjem prostovoljnih prispevkov za pomoč v Jugoslaviji, ker je Hooverjeva pomožna administracija sklenila, da odputuje iz Evrope.

Jugoslovanski-Ameriški pomožni odbor je nabrajal za časa svojega poslovanja \$383,847.78, od katere svote je izročil Hooverjevi pomožni administraciji \$360,300.00 in ostanek \$23,547.78 je ostal v organizacijski blagajni kakor tudi obresti od nabranih denarja.

Jugoslovanski-Ameriški pomožni odbor bo odsedaj naprej posloval kot informacijski oddelak.

Za upravne stroške ta odbor ni rabil prostovoljnih prispevkov, ki so bili nabrani za pomoč sirotam v Jugoslaviji, ampak je kriš vse tekoče upravne stroške iz posebnega sklada, ki je bil nabran edino v to svrhu.

SEKETA VESTI.

Chicago, Ill. — Vse velebizniško časopisje je trobilo dan za dnem, da je v interesu zdravja delavcev potrebno, da se kamalec na uri v poletnem času pomakne za eno uro naprej. Delavske časopisje in delavske organizacije so tej sugestiji odgovorjale in povdarjale, da takovsana prihranitev solne svetlobe ni v najmanjšem stiku z delavskim zdravjem, ampak da jo zahtevajo bankirji, finančniki in berzjani, da bodo lahko pričeli z plesom bliži alegeta-teleta ob ravno istem času kot v New Yorku. Mesari očetje se niso ozirali na vprašanje o tisočev delavcev, ampak so povsem splošno željo denarnih menjalec.

Mogočna mesarska petorica se pa ne briga dosti, kaj poročajo mestni očetje, ali kakšno so njih zaključki. Mesarji pravijo, če imajo bankirji pravico, da določijo, ob kateri uri morajo vstajati prebivalci v Chicagu, zakaj bi ni ne imeli pravice določiti svojim delavcem, kedar morajo vstati naši delavci. Mestni očetje so sklenili, da se kazalec na uri pomakne za eno uro naprej, mesarska petorica je pa sklenila, da se ne premakne nikamor in da morajo delavci prihajati po starem času na delo. Seveda ni tega mesarska petorica storila iz ljubezni do delavcev, kakor bankirji in denarni menjalci niso zahtevali, da se kazalec na uri pomakne za eno uro naprej, ker jim je zdravje delavcev pri srcu, ampak vodili so jih pri tem ravno tako umazani kupčijski interesi: kot denarne menjalec. Mesarji so bili toliko pošten, da so to povedali. Rekli so, da se kazalec na uri za njih delavce ne premakne nikamor, ker po tem času prihajajo vlakci v mesto in odhajajo iz njega.

In med vsemi velebizniškimi listi je en sam članik prinesel to vest in prav na skritem kraju, kajti tem gospodom članikarjem je grozila velika zadržga. Dopovedati bi bili morali javnosti, da morajo iz zdravstvenih ozirov klavniški delavci vstajati eno uro kasneje kot drugi delavci.

LOV NA TUJEZEMSKO DELAVCE V DETROITU SE NI OBMENIL.

Detroit, Mich. — Svoječasno je velebizniško časopisje s sitanskim veseljem poročalo, da je največje "rdečkarško" gnezdo Detroit. Nekateri nazadnjaki in plašljivci so se s strahom pričakovali, da se mesto Detroit pogrezne, ker ima take grešnike v svoji aredi, pred katerimi je najbolje, če se elovek prekrizja, kadar jih sreča na cesti. Nekaterim so se celo, ježili lasje na glavi, ko so čitali pravilice o detroitskih "rdečkarjih."

All po dozdaj dogananih dejstvih je večina teh strašnih "rdečkarjev" že izpuščena iz preiskave peeti poročila in čaka na odlok iz Washingtona. Nekateri so pa popolnoma prosti, ker ni bilo proti njim najmanjšega dokaza, da

so nevarni ljudje. Še lepše pa je, da so preiskave proti aretiranim "rdečkarjem" dognale, da so bili aretirani tudi popolnoma nedolžni ljudje, ker so sami veliki nasprotniki vsake krvave in nasilne prekucije.

Vprašanje pa nastane, zakaj in v čigavem interesu je mesto Detroit razbojnano kot nevarno gnezdo najnevarnejših "rdečkarjev"? To delo so izvršili plačani in neplačani vohuni v interesu privatnih podjetnikov, kateri so našli vsakega delavca, ki je delavcem pripotočal strokovno organizacijo kot sredstvo za zboljšanje njih gospodarskega položaja, kot nevarnega in nasilnega prekucija.

Zdaj so seveda ostali umazani tlati, ki so z lažljivimi denuncijacijami spravili poštene delavce v neprijeten položaj. Ali ti ljudje so že tako umazani, da ne dajo potenege groša za to, če jih poleg starega blata pokriva še novo.

MERIDA SOBRIK SLIKARJEV POVIŠANA.

Marysville, Cal. — Dnevna merida tukajšnjih pleskarjev in sobriki slikarjev je bila povišana na devet dolarjev.

OSEMURNI DELAVNIK NA SADNIH VRTOVIH.

Sacramento, Cal. — Komisija za industrijsko blagostanje je odločila, da prejemajo delavci v sadnih vrtovih pri osemurnem delavniku po \$4.60 dnevne mezde od julija do prvega januarja. Mezda od ure za prvih osem ur znaša 50%, po dovršenem osemurnem delu pa dva in sedemdeset centov do dvanaesturnega dela. Po dvanaesturnem delu pa ne smejo prejti manj znašati kot pet in sedemdeset centov na uro. Delo ob nedeljah se plača po dva in sedemdeset centov. To velja tudi za druge postavne praznike.

TRI MORNARJI Z AMUNDSENOVE LADJE IZGUBLJENI.

Wana, Alaska. — Trije mornarji z Amundsenove ladje, ki so bili poslani kot ali s pošto z odkriteljske ladje, ko je ticala v ledu ob severnosibirskem obrežju, so se izgubili. Tako sodi ruska vlada, ki je obvestila Amundseno, da je podzela, kar je bilo v njeni moči, da najde izgubljene mornarje.

Amundsen odputuje mogoče že v petih dneh proti Severnemu tečaju.

BITKA MED ZAMORCI IN DEPUJEM.

Youngstown, O. — V bitki med osmiimi zamorel in deputjem Fisherjem je Fisher dobil kroglo v trebuh, en zamorec je pa obtežal tritev s štirimi krogami v njegovem telesu. Zamorec leži v miruvalnici, toda nihče se ni zglavil, da ga pozna. Sedem njegovih tovaršev je pa zbežalo.

SUNJLJIVE VESTI.

Meso se najbrž zopet podraži.

Sioux Falls, S. D. — Vesti, ki prihajajo v javnost o živinoreji, so najbrž znamenje, da se meso zopet kmalu podraži. Naslovi v lastnikih "Živinorejske farne postajajo redke" ali "Živinoreja se nahaja v slabem položaju" ne obatajo nič dobrega konzumentom. Taki naslovi govore, da gotovi privatni podjetniški interesi pripravljajo nov napad na ljudske žepa. V zadnjem desetletju je bilo že tolikokrat povedano v časnkih, da živinoreja peša, da bi danes ne bilo ne čnega repa goveje živine v Združenih državah, če bi bilo kaj resnice na takih vesteh. Še ni dolgo, ko so poročali iz Washingtona, da je število moilskih krav in druge goveje živine naraslo. In to govori, da je zdaj treba priti z vestmi v javnost, da živinoreja peša, ako je hoče zopet podražiti meso. Kajti če ne pridejo take vesti v javnost, bi ljudstvo vprašalo, zakaj se draži meso, ko statistični izkazi govore, da se število goveje živine množi v Združenih državah.

VOJNA REVOLUCIJA STAVKI NI JE DOBILA, V KATERI NE BI DANES VROLO.

"Prosveta" prinaša zanimive vesti vsak dan. Ali ste naročeni na dnevnik "Prosveta"?

Inozemstvo.

Sovjetska vlada v dveh armenakih deželah.

Carigrad, 1. avg. — Iz Batuma poročajo, da se boljševiško gibanje v Armeniji nadaljuje. Dve deželi, Karabi in Zangezor, sta dobili sovjetske vlado 20. julija.

Mir v Villi v Mehiki stane več kot milijon psov.

Mexico City, Mehika. — Uradno se poroča, da bo mehika vlada morala izplačati več kot milijon psov vojskom Franciska Ville, katerim je zagotovljena enoletna plača, ko bodo "demobilizirani".

Papež objavlja posledice vojne.

Rim. — Papež Benedikt je izdal okrožnico, v kateri naznanja, da se približno leto vrši petdesetletnica patronata sv. Jožefa. Pri tej priliki navaja papež "težke posledice", katere je rodila svetovna vojna. Papež pravi, da je militariistična strast razpahlj ljudi, dočim se je del slovaštva pogreznil v bedo, na drugi strani pa se je ngrmadilo bogastvo v rokah majhne skupine. Dalje plaka papež, ker je vojna uničila sakonsko zvestobo in spoštovanje do oblasti — koncem konce je pa spravila na površje "usodno doktrino komunizma, ki grozi uničiti vse, kar je bilo svetega in prizanega."

Volitve v Mehiki.

Mexico City, Mehika, 2. avg. — Včeraj so bile volitve kongresnikov in senatorjev. Izvzemši par spopadov s pestmi so bile volitve v glavnem mestu nenavadno mirne. Rezultat v splošnem se ni znan, toda v glavnem mestu je zmagala liberalna konstitucionalna stranka in Iglesias Calderon je izvoljen senatorjem.

Klečeplastvo Amerikanov se gubi ob kraljicam.

Pariz. — Rumunska kraljica Marija, ki se mudi v Parizu, je odpovedala stanovanje v hotelu Ritz in se preselila v neki drugi hotel, kjer bo bivala nepoznana. Kraljica pravi, da je prisiljena na selitev zaradi nevarnega nadlegovanja po Američankah, ki bi rade plezale po družinski lestvi v Evropi. Ni ga bilo dneva, da je ne bi kakšna bogata klečeplastna Američanka povabila na kosilo ali kakšno priitke, da govori z njo samo zato, da bi se potem postavila: "Poglejte me, govornica sem kraljica!" To je pa kraljici presedalo in zato se je skrila pred Američankami.

Kongres druge internacionale v Ženevi.

Ženeva, Švica, 2. avg. — V soboto je bil otvorjen kongres druge internacionale. Glavno vprašanje na dnevnem redu, kako bi socialistične organizacije prišle v stike s tretjo internacionalo v Moskvi. Camille Huysmans, tajnik Internacionalne, je izjavil, da bo predlagal, da se tajništvo preseli iz Brusla v London.

Liga narodov zboruje na Španiskem.

San Sebastiano, Španija, 31. jul. — Izvrševalni svet lige narodov je včeraj odprl tukaj zborovanje, ki bo trajalo teden dni. Zborovanje se prvič vrši v nevtralni državi. Na dnevnem redu so mnoga mednarodna vprašanja.

Bomba v cerkvi.

Havana, Kuba. — V tukajšnji katoliški cerkvi sv. Filipa je v četrtek zvečer eksplodirala bomba, ko so se vršile večerice. Nekdo je bila ubita in več oseb je ranjenih.

Generalna stavka v Čileju.

Buenos Aires, Arg. — Minister notranjih zadev argentinske vlade je prejel poročilo gubernorja v Santa Cruzu, da je v Punta Arenasu, Čileju, izbruhnila generalna revolucionarna stavka. Vzrok stavke ni znan.

Slovenski volivci pravice zmaguje v Belgiji.

Brusel, Belgija. — V nižji zbornici je bila z veliko večino sprejeta predloga za revizijo ustave. Nov člen v ustavi se glasi, da parlament lahko vsak čas z dvetretjinsko večino podeli ženam popolno volilno pravico.

Sovjetska trgovska ekspedicija.

London. — Iz Moskve poročajo, da se ta mesec napoti sovjetska čuna vaf nasprotnik.

ygovska ekspedicija proti daljnemu vzhodu. Ekspedicija bo potovala iz Arhangelska po Lednem morju in potem po rekama Obi in Jeniseji čez Sibirijo. Imela bo s sabo zalogo koruze, lana, usnja in kuhovine za inozemsko trgovino.

Millerand je zamenjal Wilsona v Rodinovski vlogi.

Pariz. — "Le De Paris," ki je bil lani zaplenjen, ko je prinesel karikaturu nagega Wilsona v vlogi Rodinovega "Miseca", je zadnji teden zopet objavil karikatur, toda namesto Wilsona je naslikan Millerand, ki si podpira glavo v pestjo in pravi: "Zakaj Wilson ne reši Poljske, saj so je on naredil?" Topot list ni bil zaplenjen.

Japonska pravi, da je okupacija Sahalina le začena.

Tokijo, 31. jul. — Časopisje piše, da je japonska vlada odgovorila Združenim državam na protest zaradi okupacije severne polovice ruskega otoka Sahalina, da je okupacija le začena, dokler Rusija ne dobi "stabilnejše vlade."

Delavska blokada Ograce se nadaljuje.

Berlin, 2. avg. — Eksekutiva nemških strokovnih unij je izdala okrožnico na vse svoje organizacije, pozivajoča jih, da nadaljujejo še ostrejšo blokado Ograce. Delavske organizacije v Avstriji, Čehoslovakiji, Jugoalaviji, Rumuniji in Italiji so tudi prejele navodilo iz mednarodne biroja v Amsterdamu, da napno vse sile za čim bolj učinkovitejši bojkot proti Ograci.

Belj teror na Ogrskem še ni prenehal in vrhutega se je zadnje čase izvršilo več umorov socialističnih voditeljev.

Bojkot proti švedskemu se z vso vrditostjo nadaljuje.

Najekstremnejše se izvaja bojkot s strani avstrijskih in čehoslovških mejašev. Bojkotirajo pa Madžarsko tudi strokovne in politične delavske organizacije v Slavoniji, Banatu, Srbiji. V Avstriji so se vršila med zastopnikom madžarske vlade in mednarodno strokovno zvezo pogajanja, ki so se za rasbila. Bojkot zadobiva vedno ostrejšo obliko. Avstrijska vlada je bila te dni že prisiljena, da je ustavila objeljno ves železniški promet z Madžarsko. To pa vsled tega, ker so krunidske organizacije klerikalnih in nemškonskejskih železnih uradnikov ustvarile veliko zmešnjavo kot nasprotniki proletarskega bojkota in je prišlo ponekod med delavci in uradniki do hudih spopadov. Uradniki so ponekod izvajali sabotažne čine. Povodni promet-po Donavi na Madžarsko so delavci ustavili popolnoma in je na madžarski meji nakopičenega mnogo blaga, ki se pošilja pošiljateljem nazaj. Bojkot bo trajal toliko časa, dokler gopod Horthy ne da madžarskemu proletarijatu garancije za popolno svobodo v političnem in strokovnem gibanju in ne odpravi sedanjega belega terorja.

USODA VARSAVE VIDI NA NITLI.

(Nadaljevanje s 1. strani.)
Zdaj najhujša, odhajajo ameriški Poljaki v Gdansk, kjer jih čakajo ameriški parniki, kakor da jih prav nič ne briga, kaj se zgodi na Poljakem.

London, 2. avg. — Poslaniki Amerike, Anglije in Francije v Varšvi so včeraj pozvali svoje državljane, da naj zapuste Varšavo čim prej mogoče. Edino častniki še ostanejo.

London, 2. avg. — Vesti, da je Litva postala sovjetska republika, se vzdržujejo.

London, 2. avg. — "Daily Express" je objavil brzovjavko svojega poročevalca v Varšvi, da premirovna pogajanja med Poljaki in Rusi se morda prično še le zadnje dni tega tedna. Ruske sovjetske armade se vedno bolj približujejo Varšvi. Med Poljaki prevladuje mnenje, da bo premirju takoj sledila konferenca za mir.

London, 2. avg. — Kamenev, poslanec ruske sovjetske vlade, je danes prišel v London. Kamenev je izjavil ob svojem prihodu, da njegova naloga je, doseči hiter mir med sovjetsko Rusijo in Anglijo.

Pariz, 2. avg. — Tukajšnji poljski delegat je prejel vest, da se s poljske čete v Galiciji reorganizirale in pričele protiofenzivo.

Delavski Nor'jo sila, s katero se čuna vaf nasprotnik.

DORISI.

Louisville, Colo. — To malo mestec stoji okrog dvatisoč prebivalcev. Okrog in okrog se premejerovi in lepe farme. Premogorovi obratujejo sedaj s polno paro, kar je nekaj popolnoma novega in izrednega v tujaknjem okraju. Rovi sicer niso najboljši in je v vseh zelo slab zrak in strop, kar je zelo neprimerno za ahehernega delavca, ki je vposlen v teh rovih in ne more tako delati, kot bi rad, da bi zaslužil nekoliko več, ker je tako nezmožna drugača.

Farmarji so pa letos zelo zadovoljni, ker so vsi poljaki pridelali zelo dobro obrodilo, posebno pšenica in rano drago žito. Tudi se na bodo letos veliko dobili, akoravno ni bilo toliko dežja. Toda danes, ko pišem ta dopis, pa dež pada, da je veselje. Ako bi tukaj ne namakali sembe umetnim potom, bi bil pridelok zelo slab. Toda farmarji imajo napeljavne prekope po vsem polju, in radi tega je zemlja zelo rodovitna. V visokih hribih je še dovolj snega in farmarji pravijo, da jim ne bo škodilo snega, pa čeprav bi ne bilo dežja še par mesecev.

Vročina je bila pa huda nekaj časa. Ko sem delal na polju pri nekem farmarju, se mi je dozdevalo, da dolam v peči. Poleg tega so nam delaje nadlego tudi razne živali. Farmarji so se pritoževali, da ne morejo sedaj ob četvi in košnji dobiti dovolj delavcev. Dnevna plača je bila pet dolarjev in hrana ter stanovanje. Delo je deseturno. Pri nekaterih farmarjih je dobro delati, ker imajo razum in vedo, koliko mora človek narediti v enem dnevu. Toda nekateri so pa še hušji, kot so bili valpeti v starih časih, in mislijo, da mora človek v enem dnevu vse narediti in da se delavec kupili za onih pet dolarjev. Jaz imam za sosede še precej velike farmarje in vsi so me nadlegovali, da naj grem k njim delati. Toda ker sem jih poznal, kako da postopajo delavci, sem raje šel k drugimi, ki imajo več razuma in radi tega sem se sameril tem "američkem gruntarjem". Slednjič mi je bilo dovolj vsega skupaj in sem pustil delo na polju in šel nazaj v premogorov.

Sedaj se je že pričela tukaj okrog kampanja za prihodnje jeSENSKE volitve in farmarji v tujaknjem okoli so vsi trdi republikanec. Nek farmar mi je rekel, da bi bilo dobro podučiti nas delavce v tem oziru, in da bi mi delavec morali voliti republikanskega predsedniškega kandidata, ako hočemo, da bomo dobro delali. Toda jaz sem ga pa spomnil na leto 1907 in naslednja štiri leta, in kdo je bil takrat za predsednika v Zdr. državi, ter da so delavci takrat najbolj stradali in da sploh še ni bilo tako slabih časov za delavce v Ameriki kot dotična štiri leta. Farmar mi je rekel, da se ne spominja tega. Seveda se ne spominja, ker je imel vsega dovolj.

Prepričan sem, da so delavci že dovolj podučeni, kakoga morajo voliti, posebno oni, ki čitajo napredna delavska lista, kot n. pr. list Prosveta, ki je najboljši delavski dnevnik v Ameriki. Slovenska narodna podpora je lahko poučna na ta list, ki se v resnici trudi, da bi podučil rojake, kako morajo postopati, da si izboljšajo položaj. Po mojem mnenju bi moral biti naročen na dnevnik Prosveta sleherni član Slovenake narodne podpora, ker list je lastnina te organizacije.

Pred nedolгим časom sem poslal eno številko mojemu bratu v staro domovino in sedaj sem dobil od njega pismo, v katerem me prosil, da naj naročim za njega ta list, ker se mu tako dopade, da ga hoče vedno imeti in se hoče tudi kaj koristnega podučiti. In pisal mi je tudi, da so vsi njegovi tamonjni tovarniki rekli, da je to najboljši list, katerega so dosedaj čitali. — Ugodil sem mu te želji. Rojaki bi veliko koristili, ako bi naročili Prosveto svojem v stari domovini. — Frank Hafner.

avojee iz stare domovine in kani meravajo iskati pomoči pri raznih šifkartaških agentih. Omenim naj samo dva slučaja: V tujaknjem naselbinah naseljenjak Simon Janežič je pričakoval svojega sina iz starega kraja, in ko kot marsikateri drugi se je tudi on obrnil na že prej omenjeno tvrdko, kupil parobrodni listek, katerega je poslal svojemu sinu v stari kraj in poleg tega je poslal tej tvrdki še \$35, katere naj izroči njegovemu sinu, ko pride v pristanišče, da bo imel dovolj denarja za nadaljno potovanje. Ta šifkartaška tvrdka je gotovo znala, kdaj da pride dotični parnik, s katerim bi moral priti sin že prej omenjenega rojaka, in ako bi bila v resnici taka postrežna kot oglašila, bi se gotovo pobrigala, da bi ugodila izredni želji tega rojaka in postrebela za varno nadaljno potovanje sina. Toda ni se pobrigala in radi tega so priseljeniške oblasti pridržale sina tega rojaka toliko časa, da je njegov oče šel sama po njega. Ko je vprašal za pojamilo tega čudnega poslovanja šefa omenjene tvrdke, mu je šef odgovoril, da on proda samo parobrodni vozni listek in potem pa nima nobene brige več.

Drugi slučaj: — Ravno danes, ko pišem ta dopis — 22. julija, je odšel nek tujak stanujoči rojake po svojo ženo, ki se je pripeljala s parnikom President Wilson in za katero je ta rojake poslal zgoraj imenjeni tvrdki 25 dolarjev da ho imela žena za nadaljno potovanje. Kevež radi samih skrbi ni mogel delati cel teden, ker je vedno pričakoval svoje žene in slednjič se je moral odpeljati š sam v pristanišče, da dobi ženo od priseljeniških oblasti, ker si ni hotela pobrigati zgoraj omenjena tvrdka.

Radi tega je moje mnenje, da je nepotrebno tukaj kupovati parobrodne vozne listke in potem pošiljati svojem v staro domovino. Po mojem mnenju je najboljšo poslati denar onim osebam v staro domovino, katere želite dobiti sem in se ni treba posluževati nobenih šifkartaških agentov. Jaz sem n. pr. dobil svojo ženo iz starega kraja, za kar nisem vprašal za nasvet in posredovanje nobene take agencije. Pri naroju sem izpolnil vse tozdevne listine, kar me je stalo en dolar, poslal iste svoji ženi v staro domovino in potrebn denar za potovanje. Ona je vložila prošnjo za potni list in kupila parobrodni vozni listek v Trstu, za katerega je plačala 56 dolarjev in je dospela srečno in brez kakih neprimlik sem. Kar je glavno pri vsem tem je to, da ima vsak dobi inozemec v pristanišče dovolj denarja, kolikor ga zahteva priseljeniški zakon. Zdr. država na nadaljše potovanje. Sicer pa skrbi kolikor je le mogoče priseljeniške oblasti Zdr. države za varno potovanje inozemcev in radi tega svetujem vsem rojakom, da naj se nikar ne poslužujejo raznih šifkartaških agencij. — Anton Širij.

Sublet, Wyo. — V amodništem tujaknjem premogorova št. 6 je nastala 26. julija t. l. razstrelba ob času, ko so premogarje delili amodnik za prihodnji dan. Razstrelba se je pripetila ob poti uri in v zrak je šel nepopolnjen. Pri amodništem je bilo ob tem času osem premogarjev, od katerih sta bila dva takoj mrtva, drugi šest premogarjev je pa ubila še isto noč v Lincoln County hotelu in Kummerer, Wyo. Med temi nesrečniki je bil tudi rojake Stefan Veher, rodom Korošec, ki je bil član tujaknjem društva št. 12 SSPZ. — Poročevalca.

Blago, Kans. — Z velikim zanimanjem sem prečital dogodbo, "kako so na Koroškem ubili hušiče". Česa dogodba je vzbudila splošno pozornost v vseh tujaknjem naselbinah in splošno se žuje, da se ne sme pozabiti tega junaka, ki je storil to izvrstno delo. Ta junak je bolj zaslužil razmerstne kolajne ali pa nagrade, kot pa vsi avstrijski ali pa nemški generali skupaj. — Hročnik.

LETNICA UREDNIŠTVA. L. T. Winkler, in. — Vseko oglašuje in razpečavane srečje je prepovedano po postnem zakonu Zdr. države. — Kazni so po državnih zakonih poverjeni vsi, oni ki prirede srečanje in

oni, ki se ga udeleže. — Ni dolgo tega, ko je bil nek policijski "captain" karnovan, ker je dovolil na nekem pikniku srečanje s takozvanim kolesoni. — Dr.

šava Illinois ima v tem oziru še posebno stroge zakone, ki so jih postavile nekateri mestne oblasti s posebnimi mestnimi odredbami.

ROJAKI!

Kdor želi dobiti iz starega kraja svoje ljudi v Ameriko, naj se obrne takoj na nas, ker g. Štanič, ki potuje sedaj v Jugoslaviji, nam sporoča, da bo vzel vse one, ki žele potovati s njim in jih peljal v New York, ter jim olajšal kolikor mogoče potovanje. Sedaj se nudi zelo ugodna prilika, kdor hoče poslati svojem denar ali zalog (bakso) blaga, ker tega potovanja, katero smo ustanovili v Ljubljani, izplačuje potem "Kreditne Banke" in dostavlja poslano blago. Vse tozdevne pojavnice daje naša centrala.

EUROPEAN TRADING & EXPORT CO. 58 Ninth Ave., NEW YORK CITY, N. Y. Telefon: Chester 3050.

Materi! — Očetje! Ali želite, da bodo vaše hčere delale v eni najboljših tovarn v mestu, kjer se nudi prilika, da zaslužijo primerno dobro plačo? Hočete li, da bodo pri čistem delu in v prijazi okolici? Če je tako in ako so vaše hčere stare nad 16 let, tedaj pošljite jih v našo tovarno, da se same prepričajo. Delo je pri različnih papirnatih izdelkih in zelo lahko. Ob sobotah popoldne se ne dela. Oglasite se pri Miss Murphy, RAND McNALLY CO. 535 So. Clark St., drugo nadstropje, CHICAGO, ILL.

Velika skupina naših rojakov se bode vrnila v domovino pod pokroviteljstvom in v spremljivanju posebnega vodje.

Lastnik jugoslovanske banke Henry C. Zaro, bode v kratkem poslal v domovino veliko skupino naših rojakov, kateri bodo potovali v spremljivanju in zaščiti posebnega vodnika, kateri jih bode spremljal iz New Yorka v Evropo. Njegova dolžnost bode, da skrbi tekom potovanja za njihovo prtljago in da vse potnike banke Henry C. Zaro zavaruje glede neprimlik in nesgod od časa, ko oni ostavijo ameriško obalo do tedaj, da pridejo oni do kraja. Vaakdor, ki želi potovati s to skupino potnikov, naj takoj piše jugoslovanskemu bankirju Henry C. Zaro.

SPREMLJANJE POTNIKOV IZ STAREGA KRAJA V AMERIKO.

Posebni zastopnik naše banke je že odpotoval v Evropo, kjer bode storil vse potrebne, da dovede vaše soročnike in znance v Ameriko. Vse denar, katerega pošljete Vašim ljudem v stari kraj, bode on izplačeval. Radi tega naj vsi oni, kateri žele, da pridejo njihovi svojci v Ameriko in ki žele njim poslati denar tako, da sledajetj sigurno in v najkrajšem času dobe, naj se zaupno obrnejo do našega državno pooblaščenega bankirja Henry C. Zaro.

POŠILJANJE DENARJA V STARI KRAJ.

Državno pooblaščen bankir Henry C. Zaro pošilja denar v staro domovino po brzokaju in po pošti po najnižjem dnevnem kurzu in pod jamstvom.

MENJANJE DENARJA.

V naši banki je vedno v zalogi velika količina vsakovrstnega denarja v zlatu, srebru in papirju, katerega je dobiti po najnižji ceni.

LIBERTY BOND.

Ti bondi se pri nas kupujejo in za nje se dobi najboljša cena. Mi jih tudi sprejemamo, kakor plačilo za pamliko listke.

FREDUJMI.

Državno pooblaščen bankir Henry C. Zaro pomaga tudi našim rojakom pri izplačavanju njihovih terjatev, kakor tudi pri iztirjanju njihove plače.

POTNE LISTINE.

Pri nas je nastavljen poseben uradnik, katerega dolžnost je pomagati vsem v stari kraj se vračajočim potnikom pri nabavi potrebnih potnih listin in dovoljenj. To se izvrši hitro in brezplačno.

Pridite ali pišite za vse, kar potrebujete. HENRY C. ZARO, bankir 3 Cooper Square, 3rd Ave., Corner 6th Str. NEW YORK CITY.

Slovenska Narodna Podpora Jednota. Ustanovljena 2. avgusta 1894. Inberg, 17. Junija 1907 v drжавni listini. GLAVNI STAN: 2887-89 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS. Izvrševalni odbor. UPRAVNI ODSEK. Predsednik Vincenc Čuhar, podpredsednik Anton Štanič, Box 108, Commonwealth, Pa. sekretar št. tajnik Mark Turk, tajnik kuhinjske oddelke Paul Berger, sekretar št. Markuš Frank & Turban, upravni tajnik glavn. F. J. Gollan. POŠTNI ODSEK. JOHN UNDERWOOD, predsednik, 405 May St., Springfield, Ill., Markuš Štanič, Box 276, Burlington, Ohio, Jos. Radlák, Box 428, Baltimore, Pa., Frank Štanič, 2828 Foster Ave., Cleveland, Ohio. BOLNIŠKI ODSEK. OSEBNI ODSEK: Paul Berger, predsednik, 2827-28 S. Lawrence Av., Chicago, Ill. VARNOSNI ODSEK: Paul Berger, predsednik, Box 428, Baltimore, Pa. ANTON ŠTANIČ, Box 75, Wick Branch, Pa. ZAPADNO ODSEK: Anton Štanič, Box 104, Green, Kans., za Jugoslavijo. LEO KILIAN, Box 248, Gilroy, Illinois, za avstrijsko.

Nadstorni odbor. Markuš Štanič, predsednik, 1877 Winton St., Collierville, Ohio, Jos. Štanič, 418 Foster St., Kevlark, Ohio, Jos. Kaban, 1007 E. 74th St., Cleveland, Ohio. Takovni odbor. Vincenc Čuhar, John Underwood in Markuš Štanič. Zastopniški odbor. PREDSEDNIK: Frank Štanič, 2827-28 S. Lawrence Av., Chicago, Ill. JOHN TURBAN, Box 282, Lawrence, Pa. Jos. Štanič, Box 282, Springfield, Ill. Jos. Štanič, 1124 E. 28 St., Cleveland, Ohio. Markuš Štanič, 1824 St. Charles Ave., Chicago, Ill. VARNOSNI ODSEK: Jos. Štanič, 2827-28 S. Lawrence Av., Chicago, Ill. OSEBNI UREDNIK "PROSVETE": Jos. Štanič. POŠTNI: — Koroščanski s št. oddelki, ki delajo v glavnem uradu, so vsi listi: — VSA PISMA, ki so namenjena na vsaki št. predstavnika oz. nadstorni Predstavnika S. N. P. J., 2827-28 S. Lawrence Av., Chicago, Ill. VSE DAVNE BOLNIŠKE PODPORE IN NALOGE: Bolniški odbor S. N. P. J., 2827-28 S. Lawrence Av., Chicago, Ill. DAVNE POŠILJATVE IN SVETILA: Mi smo št. izvrševalni odbor in pošiljamo vse na nadstorni Predstavnika S. N. P. J., 2827-28 S. Lawrence Av., Chicago, Ill. VSE ZADRŽE V EVROPI IN SLAGAJNIŠKI POSLA: se pošiljajo na nadstorni Predstavnika S. N. P. J., 2827-28 S. Lawrence Av., Chicago, Ill. Vse prtilke glede potovanja v št. izvrševalni odbor in naj pošljite št. Predstavnika, predstavnika nadstornega odbora, kjer so vsi št. izvrševalni. Vsi prtilki na št. izvrševalni odbor se naj pošiljajo na nadstorni John Underwood, 405 May Street, Springfield, Ill. Vse prtilke proti nezgodam št. izvrševalni se naj pošiljajo št. nadstorni Predstavnika S. N. P. J., 2827-28 S. Lawrence Av., Chicago, Ill. Vsi dopisi in drugi spisi, namizila, uradni, sprejemni in vsi drugi, kar je v zvezi s glavnimi listi, naj se pošiljajo na nadstorni "Prosveta", 2827-28 S. Lawrence Av., Chicago, Ill.

Važna objava

Ameriški konsul v stari domovini dovoljuje sedaj vašim soročnikom, prijateljem, ali zoročencem, da svobodno lahko pridejo k vam v Ameriko, ako imajo od vas podpisane pripravne listine in plačano pot. Indujem najtočnejši in vestno zahtevane spise in potrdila in jih pošljite v domovino, ter dajem vse navete. Potovalne troške lahko plačate od doma do Amerike. Ako želite dobiti svojce hitro in gotovo sem, tedaj pišite takoj na naslov:

EMEL REISS, BANKIR

138 Second Ave., NEW YORK

Pošiljamo svojem SEKE V DOLARJIH po najnižji ceni! Poštne, brzokajne pošiljave, Menjice (drafts) se pošilja samo v NOVIH KRONAH po najnižji dnevni ceni. Potrdila prejemnikov se vračajo hitro. Vprašajte za naše izredne cene!

Popotniki! Ali ste se že prijavili, Kdaj potujete?

Direktno parobrodna in vozne listke iz New Yorka v Zagreb, Brod, itd. Potni list, pregledi in dovoljenje se dobe najhitreje potom mane.

Najceneje in najhitreje

pošiljanje denarja v stari kraj, se obrtija potem žaka (draft). VSE KAR JE POTREBNO JE TO: Mi vam pošljemo žaki in vi pa sami pošljete nadstornega, in on pa kadar ta žaki dobi, gre odmah do najbližnjega hranilnice, kjer se žaki dobi denar na žaki. Če se izdajamo na vse velike banke v Jugoslaviji. Pošiljamo denar tudi potem in brzokajno. Naše banka je vedno najnižja. Pošiljamo denar tudi v domovini na vsako v hranilnico ali v vsi hranilnice v Jugoslaviji, kar dobimo za vse zlatne hranilnice v krajem času. Predajamo parobrodne listke na vse kraje. Naše potovalne potovalne vse potne listine hranilnic. Vsi potovalni amodniki in starega kraja v Ameriko, ter opravljamo vse potovalne posla kot uradni spisi, pooblastila, pogodbe, i. t. d. Priloge splošno, ali pa nam pišite na pojamilo.

MEMETH STATE BANK JOHN MEMETH, president. 10 E. 22nd St. New York, N. Y.

RAD BI IZVEDEL. za mojo sestro MARIJO BOSTJANČIČ, omožena Marija Pišem, doma od Novega mesta na Dolenjskem. Pred sedemnajstimi leti je bila v Clevelandu, Ohio. Cenjene rojake, prosim, da mi naspajo njen naslov, za kar bom zelo hvaležen, ako pa sama čita ta oglas, naj se prijavi na moj naslov Frank Bostjančič, P. O. Box 176, Glencoe, Ohio. SVEKASTA JE TRETA V NEW YORK SVANU BANO 600.00. Najmanjša svota, kar računajo agentje za karto in Treta do New Yorka je 488.00. Če hočete dobiti svojo rodbino ali prijatelje iz starega kraja v Ameriko, obhite se za pojamilo in potrebna listina na. MATIJA SKRIBNER javni notar za Ameriko in stari kraj. 627 Butler St., Pittsburgh, Pa. Prihranil vam bo denar. — On je za narod, narod je za njega.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

CENE PADAJO.

Ljubljana, 9. julija.

Cene padajo. . . To je nepobitno dejstvo. Res pa je zopet, da o tem dejstvu konzument nič ne ve in nič ne čuti. Čudna reč!

Ako pogledamo prav v razvoj gospodarskih okoliščin zadnjih mesecev, vidimo, da je moralo priti do tega, da 'cene padajo'. Vzemimo sladkor. Ako je n. pr. trgovec kupil sladkor v Trstu v času, ko je bilo italijansko liro plačati z 8 nakimi jugosl. kronami — je bil sladkor precej drag! Vzemimo, da je bila cena v Trstu 9 lir za eno kilo. Tedaj je v Ljubljani ta sladkor z uvozno cenzino in drugimi troški prišel 78-79 kron za en kilogram. Trgovci v Ljubljani, detajlist na deželi — oba sta hotela zaslužiti in imeli smo ceno K 84. — za eno kilo sladkorja. Isto velja za kavo. Ako je trgovec kupil kavo v Trstu po 10 lir, ko je bila lira 'vredna' naših 8 kron — tedaj smo imeli tudi kavo drago. Isto je bilo z oljem in sploh z vsem blagom, ki se prihajalo preko Trsta. Neverjetno čudna politika naše države, ki je proglasila italijansko liro z izv. 'zdravo' valuto, je znižala ceno našega denarja in večala vrednost lire. Čim več povpraševanja je bilo po liri, tem bolj je rasla nje vrednost. Zadržne dni pa so dobili v državi, — zlasti pa neobičajno dobra letina, ki se obeta — povzročili, da iščejo povsod naš denar. Kadar se denar kaže države išče, kadar ima veliko tujih kupcev, takrat stopa njegova vrednost. Borza, ki je pred par meseci zahtevala za italijansko liro po 8 kron in še več, prodaja danes italijansko liro še po 4 krono.

Ako trgovci te dni kupi sladkor, kavo ali olje ali kaj podobnega v Trstu, oziroma kje v Italiji, kjer se plačuje s lirami, tedaj ga stane n. pr. sladkor, čeprav je tam v deželi lir ista cena kot pred par meseci, čeprav tam cene nič ne padajo — polovico ope svote, kot je to bilo pred par meseci. Torej je te dni kupil sladkor v Trstu po 9 lir — lahko že v Ljubljani oddaja kilogram po 44 K do 42 K. . . Prav tako je s kavo, s oljem itd.

Gorje onemu, ki so nakupili blago tedaj, ko je bila cena lir visoka. Izgubiti morajo velike svote. Preje so zaslužili, sedaj bodo izgubili!

Glava nastave 'deželne vlade' v Ljubljani dela dr. Korošec demokrat in vladi v Belgradu sploh ježkoče. Klerikalec zahteva namreč zase predsedstvo in poverništvo za notranje zadeve, čemur na se demokratje upirajo. Klerikalcem se tudi nikamor ne mudi, ker jim je na vladi dobro biti in jo treba — 'zidati' hiše.

Rezultat osrednjih naknadnih običajnih volitev, ki so se vršile dne 2. jul., je naslednji: Od 5000 volitev jih je glasovalo le 2148; izvoljena sta dva socijalna demokrata (dr. Leitner), neodvisnika dva; cionisti (šidje) trije, radikalec 10, klerikalec 6, demokrata dva, trgovci dva, hrvatska 'zajednica deset, obrtniki trije. Komunisti se valitev niso udeležili.

Roparji v okolici Karlova. — Zadržne čase so v gozdu med Rečico in Karlovcem nesmani roparji izvršili več roparskih napadov. Dne 1. jul. se je orožništvu posrežilo ujeti tri izmed njih na vlak. Roparji so povedali, da so z uranim denarjem uganjali orgije. Ko so jih orožniki vedli v Karlovec, so val trije roparji zbežali; orožniki pa so za njimi streljali in ustrelili vse tri.

Uprava državnih monopolov je prevzela v svojo režijo tobačne tovarne v Ljubljani, Zagrebu, Celju ter jim dovolila kredit za nabavo materiala v Holandiji.

Obtožbe zoper komunistične mestne zastopnike v Zagrebu. Dr. Žayno pravdnistvo v Zagrebu je vložilo zoper 20 komunističnih mestnih zastopnikov v Zagrebu tožbo, ker so ob priliki prinesejo poljudni izjavo, ki baje izraža stramitjenje, da se ustava država SHS nasilno izpremeni ustanovi sovjetska republika. Razprava se bo vršila v Zagrebu.

Glade južnih istomisljarjev je soc. klub interveniral pri ministru za socijalno politiko.

Henrik Driesman. Pradobni človek.

Opis načina življenja, jezika in kulture predagrodinskega človeka v Evropi in Aziji.

(Prosto prevel P. B.)

PETO POGLAVJE.

Mladja bronova doba. — (Nadaljevanje.)

Prebivalci na Skandinavskem polotoku so pričeli bron splošno rabiti nekako okrog 1500 let pr. Kr. Izdelki iz bronu nimajo nobene sorodnosti z izdelki drugih evropskih dežel in starinoslovci so val edinstvi v tem, da so izdelki iz bronu izključno domačega izdelka, in da se je industrija izdelkov iz bronu razvila na Skandinavskem polotoku brez tujega vpliva. Dočim so prebivalci na Skandinavskem polotoku za časa kamene dobe mrliče pokopavali, so pričeli za časa bronove dobe iste sežigati. Zare, v katerih so hranili pepel sežiganih mrličev, so zelo umetno okrašene in kažejo nekako sorodstvo z izdelki iz glina v Švici. Najbrže je prišla navada sežiganja mrličev iz Švice na Skandinavski polotok, in poleg tega so prevzeli tudi umetnost izdelovanja žar iz gline.

V začetku bronove dobe so bili predmeti večinoma viliti iz bronu in proti koncu te dobe so pa že kovili razno orodje in orožje. Predmetov iz bakra ali cinka so našli le malo. Kar so pričeli kopati baker na Skandinavskem polotoku še le okrog leta 1000 pr. Kr. in kar cinka sploh ni na tem polotoku, so uvažali bron iz južne Evrope. Ko so najdeno orodje in orožje iz bronu kemično preiskali, so pronašli, da je bilo iz 90% bakra in 10% cinka. Prebivalci Skandinavije so bili zelo vešč v izdelovanju raznih predmetov iz bronu. Ker se niso znali variti kovine, so zlomljene predmete okovali ali pa zalili z bronom. — Bili so pa zelo vešč v posajanju v bronove predmete in posebno okusno so izdelovali meče, v katerih ročaja so vkladali razne druge predmete kot jantar, ali so jih pa prevlekli z sluzem. — Na raznih skalinatih stenah se opazi še sedaj vklesane razne podobe, ki predstavljajo razno orožje in oborožene ljudi, ladje s močtvom in tudi prazne, pomorske bitke, razne šivali in tudi razne verske obrede, ki ishajajo iz prve in tudi druge bronove dobe. Vas te slike ali vklesane podobe so pa le površno izdelane in nobena ni celotna. —

V starem Egiptu so poznali bron že okrog leta 3000 pr. Kr. in izdelovali iz njega razne predmete, in še celo v 13-stoletju pr. Kristusom so rabili iskjučno orožje iz bronu, kakor je razvideti iz nake slike na grobu Ramzesa III. Domneva se, da so pričeli kovati orožje iz železa v 16. ali 15. stoletju pr. Kr. V grobu egiptovske kraljice Ash-Hotop so našli orožje iz bronu, slata in arebra, toda nikakega železa. —

V Mali Aziji so pričeli rabiti železo pri izdelovanju orodja in orožja nekako v 12. ali pa 11. stoletju. Na mestu kjer je stala nekdanja Troja so našli samo bron, o kakem železu ni nikakega sledu. — Na Grškem so prvič rabili železno orožje okrog leta 1000 pred Kr. akoravno omenja Homer v svojih spisih, da so Heleni poznali železo v najstarejših časih. — Stari Rimljani so še posebej poznali železo in kakor se akcija iz raznih iskopin v Bologni-Felsina in Corneto — Tarquini in sicer v devetem ali osemem stoletju pr. Kr. —

V grobovih bronove dobe so našli na Skandinavskem polotoku tudi kose obleke in nekaj zelo finih tanjšev. V neki rakvi izklesani iz enega kosa skale so našli meter in pol dolgo in 60 cm široko tanjšev iz rumeno barvane volne, s katero je bilo truplo pokrito. V neki krati iz debila, katero so iskopali na Danskem, so našli možko truplo, na katerem je bila obleka še zelo dobro ohranjena. Na glavi je imel visoko kapo iz živalske kože, celo truplo je bilo pa zavito v kratek plašč, pod njim je bil kratek jopić, golenoce iz volne in na nogah čevlje iz usnja. Poleg trupla je pa ležalo razno orožje, glavnik in nož. Vrh tega je bilo še truplo zavito v bikovo kožo. (Dalje.)

POTOP. Zgodovinski roman.

Spisal H. Sienkiewicz. — Poeloval Podravski.

(Nadaljevanje.)

Toda o čudo! Poljski oddetek zstoil, mesto da bi se akri v nasprotnem smislu, na kosu poljane velik kolobar ter se obrne proti Švedom.

"Da," oseni Kanneberg, "to so redni vojaki. Si li videl kako so zaobrneli kose kakor na vezbanju. Kaj neki kofeje, za sto vragov!"

"Grede nad nas!" zakriči Sven.

Med tem se je poljski oddetek čimdalje bolj bližal Švedom. Mali vitez na rmankastem konju, očitvidno njih poveljnik, je nekaj kričal na svoje ter dalj znamenaja s sabljo. Konji Poljakov so dirjali na vas moč ter se razstajali tako da so se dotikali skrajšev v trehni tal. Švedci so se jim akionali na vratove ter se akili na grive.

"Sprošita!" zapove Kanneberg.

Hipoma palijo vse puške, toda v tem hipu se poljski oddetek akili v prve švedske vrste s takim silo, kakor se kilu zasadi v tla, in pri tem se zgodilo nekaj nenavadnega. Oklepi in sablje zašvenkajo, udarjajo drug ob drugega, kamji, so razsetali, umirajoči stekali. Po vsem gozdu je došel odmev te neizpropane bitke.

Švedje so se iz početka pomešali, kajti prvi udarec na nje je bil nenavaden allen, toda kmalu so se straznili in krapko udarili po sovražnikih. Ki je hotel očitvidno prodreti na drugo stran oddelka. Kmalu so imeli Poljake na sred ter so si prinaševali, razbiti jih na dve polovici, toda poslednji so niso hoteli udati, braneč se, skupščali za seboj mnogo mrličev. Ze se je jela usaga nagibati na stran Švedov, kar se nakrat prikale je gozda prvim na pomne drugi poljski prapor izgledoval s krikom nad Švede. Skoro vse švedske žpane kriko, pod poveljništvom Sveta, se obrne proti nasemit sovražnik. Izkuseni vojaki takoj spoznajo huzarje, katerim je zapovedoval moč, sedel na krapkem tigrastem konju, imajoč na sebi plašč in risovo kučmo s čapljivim perjem. Lahka ga je bilo videti, kar je jedilna strani za nekoliko korakov od vojakov.

"Carnecki! Carnecki!" se začuje klic med Švedi.

Sven pogleda skupno, v nebo, na to pa stisne koleni konja ter odraja naprej.

Carnecki je pospremil huzarje na nekoliko desetih korakov in ko so drveli še v največjem diru, se je sam vrnil nazaj, v tretjemu prapuru, ki se je priklil iz gozda, potem se je detirnil, ko je dospel še polj, stopi mu sam na telo, ter zloži s njim vred v bitko.

Huzarji prvega prapora so že pogledali nazaj desno kriko in ostali prapori so obrnili. Švedci ter jih sekali, škadali in podili prav po tetrarji.

Kanneberg je spomnil, da je prišel v zanjko. Sedaj mu ni bilo več mar za smago, marveč za rešitev sim največ mogode svojih ljudi, torej je zaval povedal nastajajo k vrtniki. Švedje so bili ledati na vse moč nazaj po cesti proti Volodim Olem. Toda ljudje Carneckega so jih pragnjali s tako naglico da je ogrevala sapa, poljskih voj. Švedom hrbet.

V takšnih pogojih in valod osupnjenja, kakršno se je polastilo Švedov, se beg ni mogel vršiti redno. Boljši konji so zdrijali naprej in v kratkem je beg izpremenil slajsen Kannebergov oddetek v brezredno tolpo, ginečo pod udarci preganjalcev skoro brez vsakega upora.

Čim delj časa je trajala gonja, tem večji je postajal nered, kajti tudi Poljski jim niso sledili v redu, marveč je vsak drvil konja, kolikor se zadokevale moči, ter pobihal, kogar je dobil.

Nekateri Poljski so prehiteli prve vrste ubežnikov in pripetilo se je, da so celo sami ginili pod udarci tolpe, bežeče za njimi. Ent od poljane do Velikih Očel je bila guta postlana s trupli in čim bolj so jeli pešati švedski konji, tem strahotnejše je bilo klanje. Nekateri švedski jensoci so poskakali s konj ter abežali v gozdu, toda prijazni treba, da teh ni bilo mnogo. Švedje so namaj vedeli le akušnje, da preče v gozdu na njih kmetije, torej so raje umirali pod udarci sabelj nego v gramnih mukah, v katerimi jim niso pripisniali henni protaki.

Drugi so prosili milosti, toda večinoma zamaž, kajti vsakdo je raje pobil sovražnika nego bi ga vzel v plea ter radi njega opustil daljše prugranjenje.

Volodijevski je drvil s svojim laudanskim polkom spradaj ter brez okoliščin pobil vsakega Šveda, ki mu je prišel pod roko, in na to drvil dalje.

Med tem je sapažil Sven Volodijevskega, zbral okrog sebe nekoliko jezdecev, napotil se proti njemu, ter sklenil s Ertvije lastnega življenja vsaj za trenutek pridržati gozda ter rešiti ostale. Z namagljenimi rapirji se čakali, dokler ne nalete preganjalci na nje. Toda Volodijevski se ni zmenil za nje; spodbode kence ter skoči med nje na sredo. Kakor bi trenil prerotali vas konj dva jezdeca. Ko vidijo to ostali vojaki, namerijo nanj svoje rapirje, toda v tem hipu prikočijo oba Skretuska, Joda Butrim, Zagloba in Bok Kovalski, da ga rešijo.

Toda Volodijevski je bil taak gibčen, da se je znal skrivati, daj je sedel na sedlu, konju za vrat, ali za trebuh. Te umetnosti se je bil naučil od belogorjskih Tatarjev ter se toliko izučil v njej, da je kar hipoma izgnil osupnena švedskim jezdecem ispred sebi, pa zmajal kakor bi trenil šinil ispod sedla ter začel prisadjevati sovražnika smrtonosne udarec.

Jeden ismed Švedov nastavi Egiptski samokres na pred in Bok Kovalski, nahajajoč se pa njegovi strani, udari Šveda s pestjo č liva tako, da ga s tem prerotali s konja. Zagloba uporabi ugodno priliko, zamahne s sabljo po Sveta, kateremu ta koj omahne roka ter se upre s silom ob konjski vrat. Na ta prizor se spuste ostali jezdeci v beg. Volodijevski, Joda Butrim ter oba Skretuska akotijo za njimi ter jih posekajo, predno se oddaljijo na sto korakov.

Gonja je trajala dalje. Švedskim konjem je čimdalje bolj jela primanjkovati sapa, radi česar so padali drug za drugim. Izmed tisoč moč broječega oddelka Kannebergovih jezdecev jih je ostalo komaj pol drugo sto, ostali so ležali rastrošeni poleg gozde ceste. Toda tudi to število je kopnelo čimdalje bolj, ker Poljski niso še odnehali.

Napostel pridjejo Švedje iz gozda. Ze so zagledali v daljavi zvonike jaroslavskih cerkvi in v srec bežečih je vstopila nadeja. Vedeli so, da se v Švedsku nahaja kralj z svojo vojsko ter jim pride vsak hip lahko na pomoč. Posabili pa so, da so pijavci-takoj po njih odhodu odstranili s mosta mostnice, da jih nadomestijo z močnejšimi.

Carnecki je brkone tudi vedel, da se nahaja švedski kralj v Jaroslavu in radi tega je pridil iz gozda na čelu lamberskega prapora ter jel pobijati Švede pred čelmi njihovega kralja. Spradaj lečeči Švedje so se bliž pri mostu in njih klic je se sagal do švedskega tabora. Dokaj vojakov in švednikov je prišlo iz mesta pogledat, kaj se godi za reko. Komaj jih zagledajo, spoznajo tovarile, ki so namaj odšli iz tabora.

"Oddetek Kanneberga! Oddetek Kanneberga!" jamejo klicati številni glasovi.

"Kaj je skoro povsem pobit!" so kričali drugi.

V tem hipu pridirja na konju sam kralj in za njim Wittenberg, Forgel, Mueller in drugi generali.

Kralj obliči.

"Kanneberg" zakliče "O Bog!" zakriči Wittenberg, "most je razprt, posebej se do poslednjega.

Kralj pogleda reko, ki je narasla valod na livo ter kucela in jama drvila naprej svoje valove, tako, da na prebrodenje na splavu ni bilo niti misliti.

Oni pa so se čimdalje bolj bližali.

Med tem se zmajiv začuje krik: "Vozovi in kraljeva garda prihaja! Poginejo tudi oni!"

V resnici je dospela po drugi strani za reko švedska stolnica kraljeve garde s živilem. Ko so se zapanili, kaj se tu godi, se si ljudje, ki so upredajali vozove, mislili, da je most gotov in jeli so na vse moč bežati proti njemu. Toda Poljski jih kmalu spoznajo in kakih tri-ato jezdecev s najemnikom iz Varnice, Bedžjanom, na čelu plane nad nje. Poslednji deseci ni kazal posebnega žunštva. Pri pogledu na vozove pa se mu zaverili plamen v oseh in v diru je prerokal vse druge.

Pešci pri vozovih so kaj videli, da ne aideo; vstopijo v četverokotnik in sto pušek je metilo na Rendajevce proti. Stral akirajo, toda predno se je skadil dim, spopade Bedžjan koga pred upremiteljati tovornih voz tako, da jih mahoma prerokal ter dospo na sred. Jezdeci, dirjajoč za njim, jamejo naprati s konjskimi kopiti počee, da se je iz tega klobučja akililo samo stokanje ranjenih Švedov, ki so umirali pod udarci Poljakov in kopiti njihovih konj.

Med tem so pobitli bliže sbrēja poslednje Kannebergove jezdece. Vse švedske vojske se je nastanila na nasprotnem bregu reke Same, zila je prizor ter samo stakala namre, kar ni bila možna, pripetiti poginajočemu Kannebergu na pomoč. Saj je bil on in vojaki, ki so odšli z njim, ponos švedske vojske; sedaj pa so drvili samterije kakor čreda ovcov, in niso vedeli, kaj jim je početi.

Izmed Poljakov se je med vsemi najbolj odlikoval mali vitez, ki se je svitjal na svojem konju kakor metelica na snop. Vojaki na nasprotnem obrežju so zapanili, da je bila vsakemu, sa komur je on pogledal konja, še pisana smrt. Konečno je zapanil samega Kanneberga, katerega je preganjal nekoliko vojakov. Zaukaše jim, saj ga puste v miru ter sam skoči proti njemu.

Švedje, stojič na čelu, pridrejo sapa. Kralj sam je zri s močne utripajočim srcem, kako se konča borba teh dveh vitezov.

Treba je povedati, da je bil Kanneberg imeniten švedski veljak ter celo kraljev sorodnik. Sedaj tega so val obrabali nanaj svojo pozornost, saj so vedeli, da zna on izmed vseh najbolje sukati orožje, ker dnoaj se ni nalolet na takega, ki bi ga bil zmagal v borbenju.

Ko je videl, da je izgubil svoja vojaka, se je hotel odlikovati pred kraljevimi očmi. Naravnal je svojega konja proti malemu vitezju, in upal, da plane, ako se mu povodi premagati vitezja, v reko ter dospo na nasprotni breg.

Badi tega se zaletita oba vitezja z vso silo skupaj, Kanneberg je nameraval sabositi Volodijevskemu svoj rapir pod pasuho, toda takoj je zapanil, da je nalolet na sebi snakega, kajti rapir mu je zdrnil po vrhu, sablji ter se mu nekako čudno zakril v reki. Komaj je se utegnili odbiti udarec, kateri mu je prizadel nasprotnik. Na srečo ju odneseta konja na nasprotno stran.

Oba torej obrneta konja ter vnovič zdrijata drug proti drugemu. Te pot sta jezдила počasnejše, ker sta si želela pridobiti več časa ter vsaj nekolikokrat križati orožje. Kanneberg se je uježil tako, da je bil podoben roparskemu tiču, kateremu štrli same šočni klij in perja. Neki Fiorentinec ga je bil naučil umetnosti, kako se sada nasprotniku strasen, radi nepridakovanja grozen sunec, namerjen v nasprotnikove prsi, ki pa ob enem doseže tudi grlo in tihnik. S tem suncem se je hotel sedaj izbežiti nasprotnika.

Zaupajoč na uspeh se je bližal čimdalje bolj. Pridržal je konja, med tem ko je Volodijevski pridrijal k njemu s drobnih skokih. Dasi ni je poslednji domislil, da mu hoče nasprotnik zadati nekaj nepridakovan udarec, se vsekako ni hotel skriti pod konje, kar se ni hotel braniti kot Tatar, namreč kot vitez.

"Ti lešil skočil na me kakor čaplja na sokota," si je mislil, "toda takoj te pogostim s onim udarcem, kakorinega sem se naučil je v Ljubnem."

MALI OGLASI Classified Advertisements

NAZNANILO. Ali želite imeti stalno delo? Mi potrebujemo za našo livarno več navadnih DELAVCEV in POMOČNIKOV. Dobra plača. Oglasite se v naši delavski posredovalnici, kjer dobite nadaljnja pojasnila. LINK & BELT CO., 325 West 36th St., Chicago, Ill.

POTREBUJAMO DELAVCE pri HANSON TRACTOR CO., Jamesville, Wis. — Odhod prijavljenih delavcev vsaki dan ob 12 uri po noči, katere spremitva delovodja. Plača je \$6.50 do \$8.00 na dan. Sprejmemo tudi učena robovalce vseh strok; strojniki, minarje, li-varje, brenarje itd. Družna sija tudi stanovanje in hrano. Pošljamo delavce tudi vsak dan v Wisconsin in Michigan v žame. Voznike in žagarje plačamo po \$75 do \$100 na mesec, hrano in stanovanje. Imamo različna druga delja, na farmah, v rudnikih itd. Pošljamo vsak dan na spad. Ino- semci dobe prosto vožnjo. Diamond Agency, 577 West Madison St., drugo nadstropje. Telefon Main 3674.

POTREBUJAMO DELAVCE ZA LIVARNO. Stalna dela. — Vprašajte pri: LINK BELT CO., 325 W. 36th St., Chicago, Ill.

LIVARJI (MODLARJI) The Indianapolis Plant of Link Belt kompanija je revno oborožila s povečanjem svoje tovarne in valod tega potrebuje tudi več livarjev. Mi lahko dame delo laučnim telesolvarjem in sprejmemo tudi delavce, da se nča livarskega polja.

To so primerno dobra dela in želimo jih oddati dobrim in stalnim delavcem, ki se pri volji delati vse leto pri nas za dobro plačo. — Fridite osobno ali pa pišite na EMPLOYMENT OFFICE, West Washington St. in Belmont Ave. LINK BELT COMPANY Indianapolis, Ind.

Naročniki Pozor!

Znamenje (Julija 1-20) pomeni, da vam naročnik na počete na ta dan. Farnvite je pravocnanso, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmeta, je mogode vstavljati, kar ni bil plačan. Ako je val list plačan in ga ne prejmeta, je mogode ustavnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so val družtveni in jalki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino. Valod draginje papirja smo povžiali naročnino, od 1. julija, t. l. naprej. Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. plačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80. Za Evrope stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00. Tehnik stane za Evrope \$1.70. Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslove: UPRAVNIŠTVO PROSVETA, 2857 S. Lincoln Ave., Chicago, Ill.